

Verdiskaping og nærings sammensetning i regioner i Troms

På oppdrag fra Troms fylkeskommune har Menon utarbeidet en oversikt over verdiskaping og næringsfordeling i tre regioner i Troms.

1.1. Regioner, datagrunnlag og næringsfordeling

Regionene vi ser på er Nord-Troms, Midt-Troms og Tromsø-regionen. Disse består av følgende kommuner:

- Nord-Troms: Skjervøy, Kvænanen, Kåfjord, Lyngen, Nordreisa og Storfjord
- Tromsø-regionen: Karlsøy, Tromsø og Balsfjord
- Midt-Troms: Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy, Dyrøy, Sørreisa, Bardu og Målselv

Menon har utviklet en egen database med regnskapstall og ansatte for alle selskap i Norge. Menons regnskapsdatabase inneholder fullstendige regnskapstall for alle foretak som er rapporteringspliktige til foretaksregisteret. Til hvert organisasjonsnummer er det tilknyttet standard regnskapsinformasjon, samt lokalisering av hovedkontor og underavdelinger, bransjekode, antall ansatte på hvert kontor, styreforhold, direkte eierskap med mer. Regnskap rapporteres kun inn på foretaksnivå, Menon har derfor laget en egen Avdelingsdatabase. Avdelingsdatabasen fordeler foretakets regnskap utover foretakets avdelinger basert på antall ansatte i de ulike avdelingene. På den måten blir den økonomiske aktiviteten også i regioner utenfor plasseringen til foretakets hovedkontor synlig. Databasen oppdateres og kvalitetssikres kontinuerlig. Datasettet er bearbeidet av både Menon og Bisnode D&B Norway. Sistnevnte er Menons leverandør av disse dataene. Verdiskapingstall for kommunene og regionene er hentet fra denne databasen.

Menon har gjennom en årrekke utarbeidet en egen klassifisering av norske selskaper inn i 16 ulike næringer. Klassifiseringen tar utgangspunkt i standard næringsfordeling (NACE-koder), men basert på intervjuer, spørreundersøkelser, analyser av årsrapporter o.l. gjennom en rekke prosjekter er enkelte bedrifter manuelt plassert i en næring. Kvalitetssikring og klassifisering av nye selskaper gjøres løpende. I denne analysen har vi valgt å fordele verdiskapingen på seks av disse næringene, Reiseliv, Sjømat, Handel, Bygg og Anlegg, Kunnskapstjenester og samleposten Annet.¹

---

¹ En bedrift kan være del av flere av disse næringene samtidig. For å forenkle framstillingen og unngå dobbelttelling er bedrifter som både ligger innenfor kunnskapstjenester og andre næringer klassifisert kun under kunnskapstjenester. Bedrifter som er klassifisert både innen handel og andre næringer er klassifisert kun under handel, med mindre den andre næringen er kunnskapstjenester.

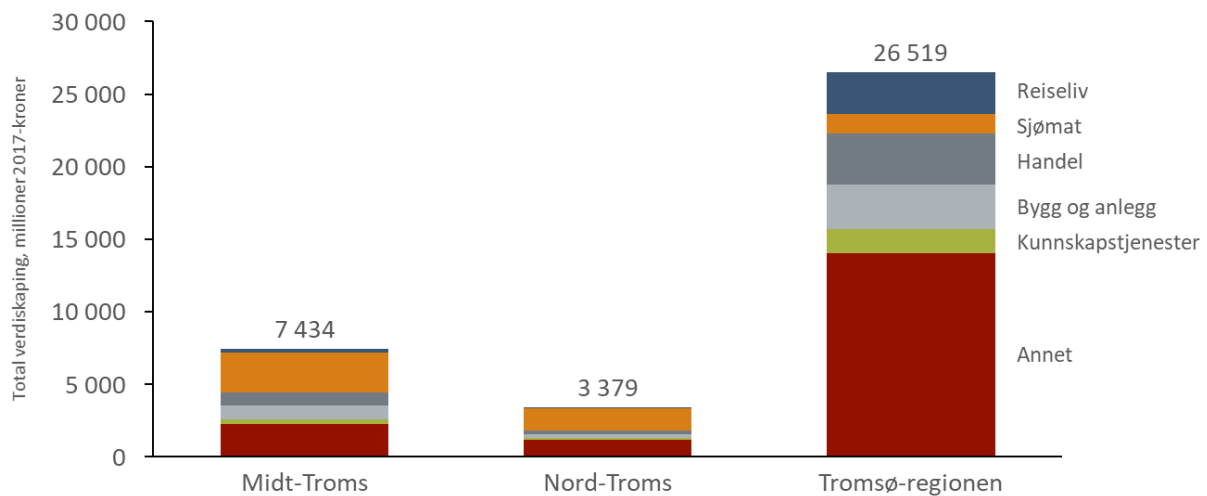
Definisjon av verdiskaping

Verdiskaping har to ekvivalente definisjoner. For det første kan den settes sammen som lønnskostnader pluss driftsresultat før ned- og avskrivninger, skatt og renteinntekter og –kostnader. Ekvivalent kan det settes sammen som omsetning minus eksterne vare- og tjenestekjøp. Produksjonen i en bedrift eller i det offentlige kan være innsatsfaktorer for en annen bedrift. Ved å bruke verdiskaping unngår man dobbelttelling.

1.2. Verdiskaping fordelt på regioner

Figur 1 under viser den totale verdiskapingen i de tre regionene fordelt på næringene Reiseliv, Sjømat, Handel, Bygg og anlegg, Kunnskapstjenester og Annet. Som man kan se av figuren er total verdiskaping i Tromsø-regionen vesentlig større enn de to øvrige regionene, om lag tre og en halv ganger større enn den i Midt-Troms og over ti ganger større enn økonomien i Nord-Troms.²

Figur 1: Total verdiskaping i næringslivet fordelt på næringer i Midt-Troms, Nord-Troms og Tromsø-regionen, millioner 2017-kroner. Kilde: Menon Economics

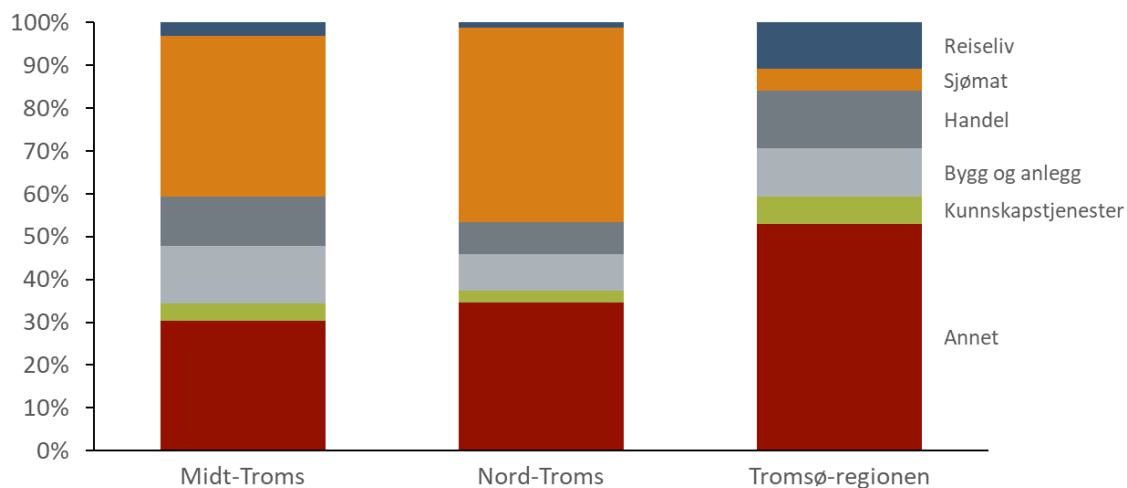

Figur 2 under viser næringenes andel av verdiskapingen innad i regionene. Her vises at Tromsø-regionen utmerker seg spesielt ved at reiseliv utgjør en stor andel av verdiskapingen. Dette gjelder også kategorien «Annet». Store deler av verdiskapingen i denne kategorien er knyttet til Universitetssykehuset i Nord-Norge i Tromsø, som alene utgjør rundt 25% av kategorien annet i denne regionen. Sparebank 1 sine avdelinger har det nest største bidraget og utgjør rundt 12% av samme kategori. Tromsø-regionen har også en relativt høy andel kunnskapstjenester og generelt en mer differensiert næringsstruktur enn de to andre regionene. Den klart viktigste næringen i Nord- og Midt-Troms er sjømat, som inkluderer både fiske og oppdrett. Dette gjelder spesielt Nord-Troms der denne næringen sto for i om lag 45 prosent av verdiskapingen i 2017. I Nord-Troms står Lerøy

² Alle figurer viser kun verdiskaping i private regnskapspliktige selskaper, inkludert avdelinger av helseforetak. Øvrig verdiskaping i offentlige sektor er holdt utenfor.

Aurora AS for om lag 60% av verdiskapingen innen sjømatnæringen, mens Salmar Nord AS står for om lag 50% av verdiskapingen i samme næring i Midt-Troms.³ I Nord- og Midt-Troms bidrar blant annet kraftproduksjon og -distribusjon til relativt høy andel «Annet».

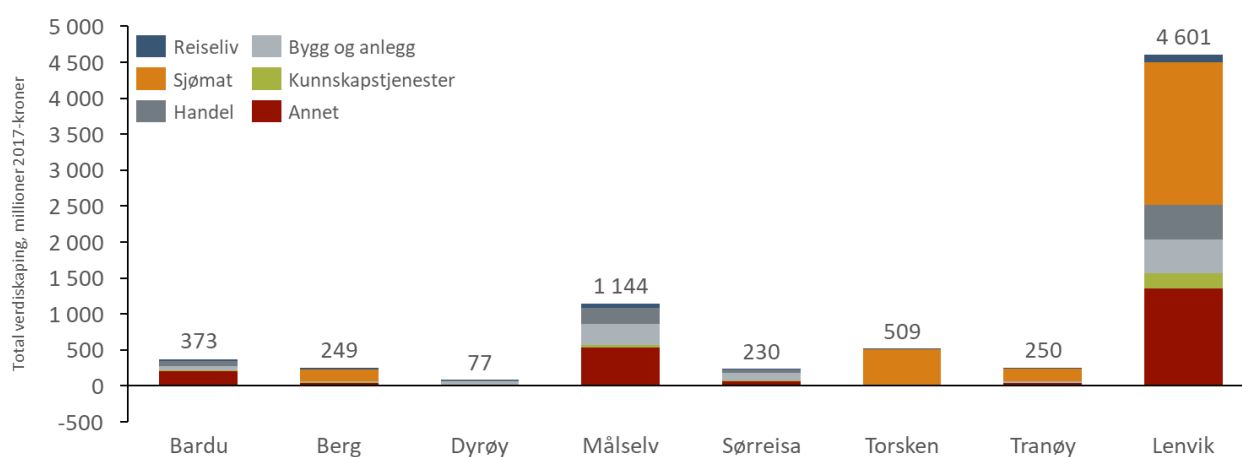
Figur 2: Næringenes andel av verdiskapingen i hver av de tre regionene, prosent. Kilde: Menon Economics

1.3. Verdiskaping innad i Midt-Troms

Figur 3 viser verdiskapingen i Midt-Troms fordelt på kommuner. Midt-Troms består av en rekke kommuner med relativt lavt folketall, i tillegg til Lenvik, der regionens største tettsted, Finnsnes ligger. Naturlig nok er derfor verdiskapingen i denne kommunen langt større enn de resterende kommunene. Lenvik har også en noe mer differensiert nærings sammensetning enn flere av de andre kommunene.

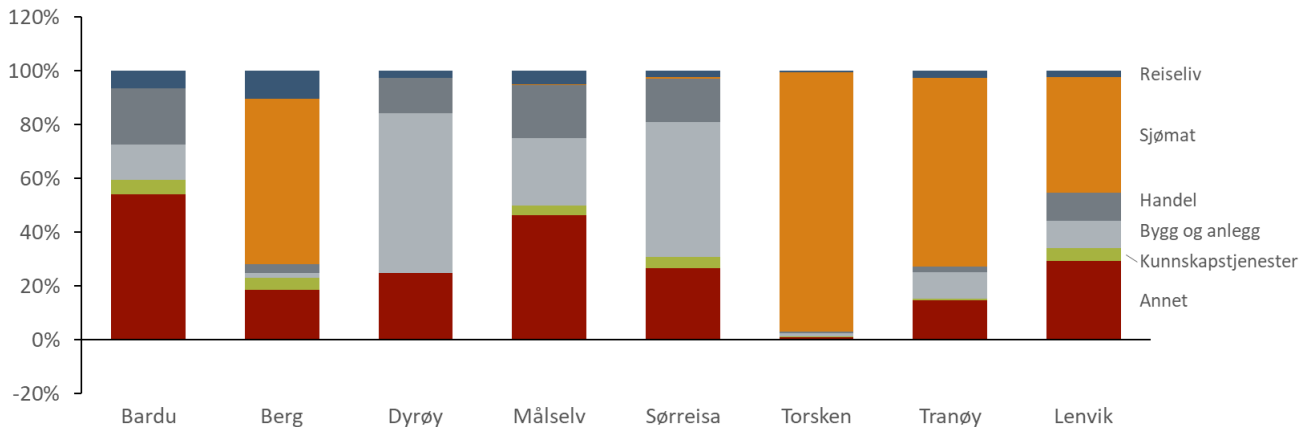
Figur 3: Total verdiskaping i næringslivet fordelt på næringer i kommunene i Midt-Troms, millioner 2017-kroner. Kilde: Menon Economics

³ Vår regnskapsdatabase inkluderer ikke enkeltpersonforetak, da disse ikke er regnskapspliktige. Ettersom det ikke er uvanlig at fiskere har enkeltpersonforetak kan dette medføre at andelen sjømat undervurderes og at andelen som kan tilskrives enkeltstående organisert som aksjeselskaper overvurderes.

Figur 4 under viser næringenes andel av verdiskapingen innad i kommunene i regionen. Her ser vi at sjømat er en svært viktig næring i kystkommunene Berg, Torsken, Tranøy og Lenvik, mens innlandskommunene Bardu og Målselv naturlig nok ikke har noe innslag av dette. Til tross for å være kystkommuner har Dyrøy og Sørreisa imidlertid heller ikke noe innslag av denne næringen, men store (i prosent) innslag av bygg- og anleggsnæring. Den høye andelen «annet» i Bardu forklares av Straumsmo Kraftverk som eies av Statskraft.

Figur 4: Næringenes andel av verdiskapingen i kommunene i Midt-Troms, prosent. Kilde: Menon Economics

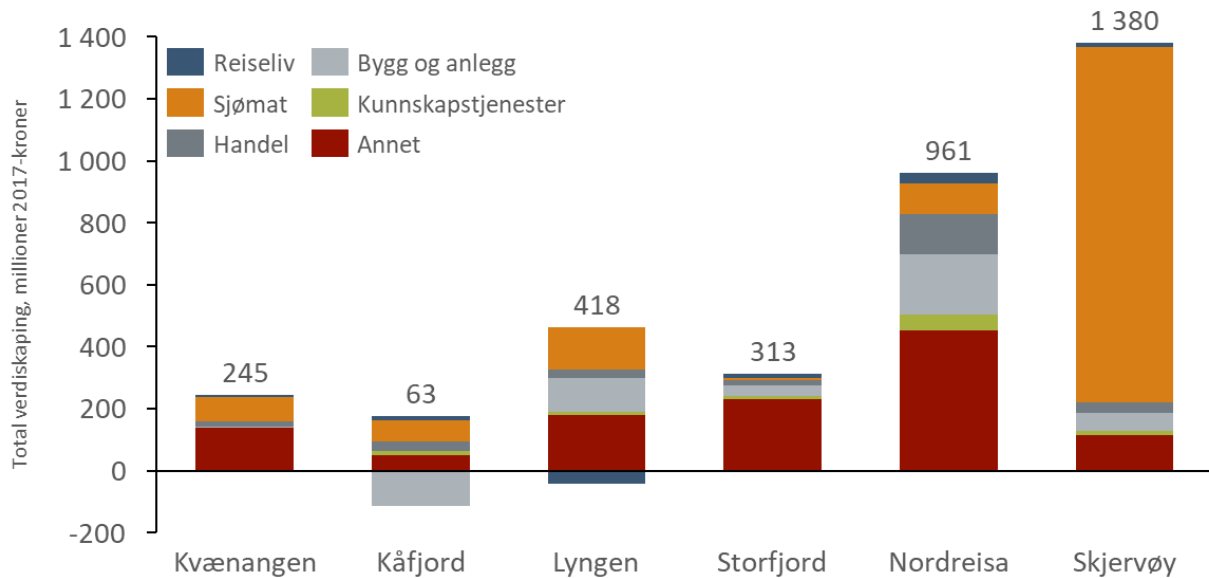
1.4. Verdiskaping innad i Nord-Troms

Figur 5 viser verdiskapingen i Nord-Troms fordelt på kommuner. Det første som fanger oppmerksomheten i figuren er at verdiskapingen i bygg- og anleggsnæringen i Kåfjord og innen reiseliv i Lyngen var negativ i 2017. Dette kommer av at to enkeltsekskaper leverte svært dårlige resultater i 2017. Selskapet Marti Nordnes DA, lokalisert i Kåfjord hadde en negativ verdiskaping på over 150 millioner kroner.⁴ Dette vil si at selskapets underskudd oversteg lønnskostnadene med 150 millioner kroner. Selskapet er klassifisert innen næringskoden «42.130 Bygging av bruer og tunneler». Verdiskapingen i øvrige sekskaper innen bygg- og anlegg i kommunen var ikke tilstrekkelig stor for å gjøre opp for dette ene sekskapets negative verdiskaping. Flyviking AS i Lyngen er bakgrunnen for den negative verdiskapingen i reiselivsnæringen.⁵ Dette sekskapat hadde en negativ verdiskaping på hele 100 millioner og er grunnen til at reiselivsnæringen i Lyngen totalt sett kommer ut med et negativt bidrag til Norges BNP.

⁴ <https://www.proff.no/selskap/marti-nordnes-da/samuelsberg/bygg-og-anleggsleverand%C3%B8rer/IF4EVO70CVG/>

⁵ <https://www.proff.no/reqnskap/flyviking-as/lynqseidet/transport/IFRUZ7708ND/>

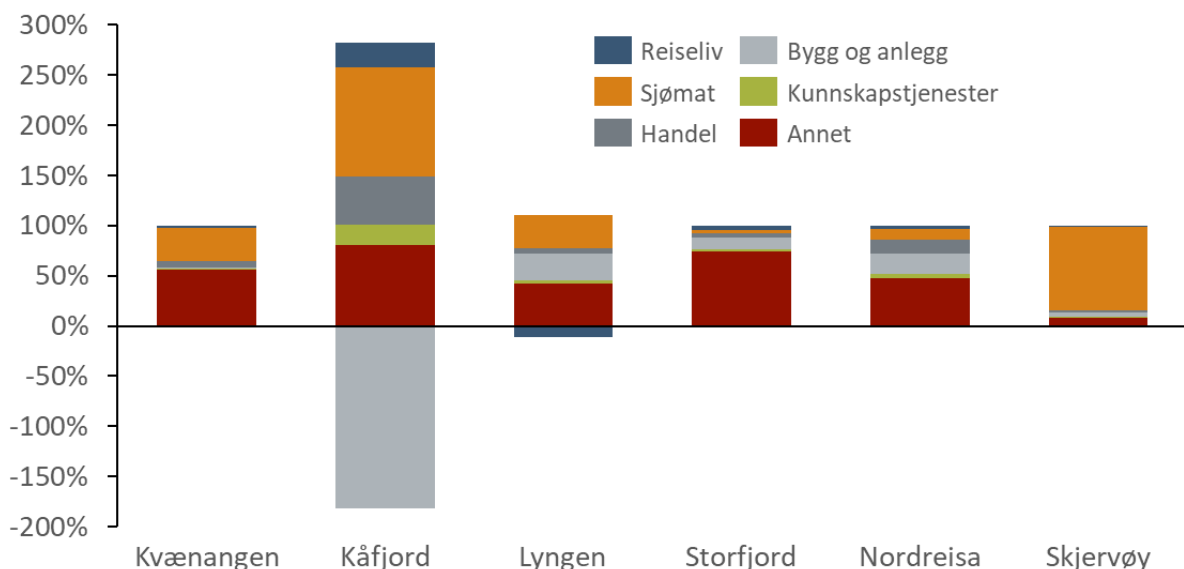
Figur 5: Total verdiskaping i næringslivet fordelt på næringer i kommunene i Nord-Troms, millioner 2017-kroner. Kilde: Menon Economics

Skjervøy har den klart største økonomien av kommunene i regionen og økonomien her domineres av sjømat. Det er verdt å merke seg at Skjervøys økonomi ikke er veldig mye større enn f.eks. Måselv som har den nest største økonomien i Midt-Troms.

Figur 6 under viser næringenes andel av verdiskapingen innad i kommunene i regionen. Alle stolpene summerer seg til 100%, men ettersom Lyngen og Kåfjord har negative verdiskapingsbidrag er skalaen her noe forskjellig fra de tilsvarende figurene for de andre regionene. Som man kan se av figuren har den negative verdiskapingen i Marti Nordnes DA langt større betydning for den totale økonomien i Kåfjord enn Flyviking AS hadde på Lyngen. Høy andel «Annet» i Kvænangen og Storfjord stammer blant annet fra kraftproduksjon. I Nordreisa bidrar blant annet elektrisitetsdistribusjonsfirmaet Ymber AS og Sparebank 1 Nord-Norges avdeling i kommunen til høy andel annet.

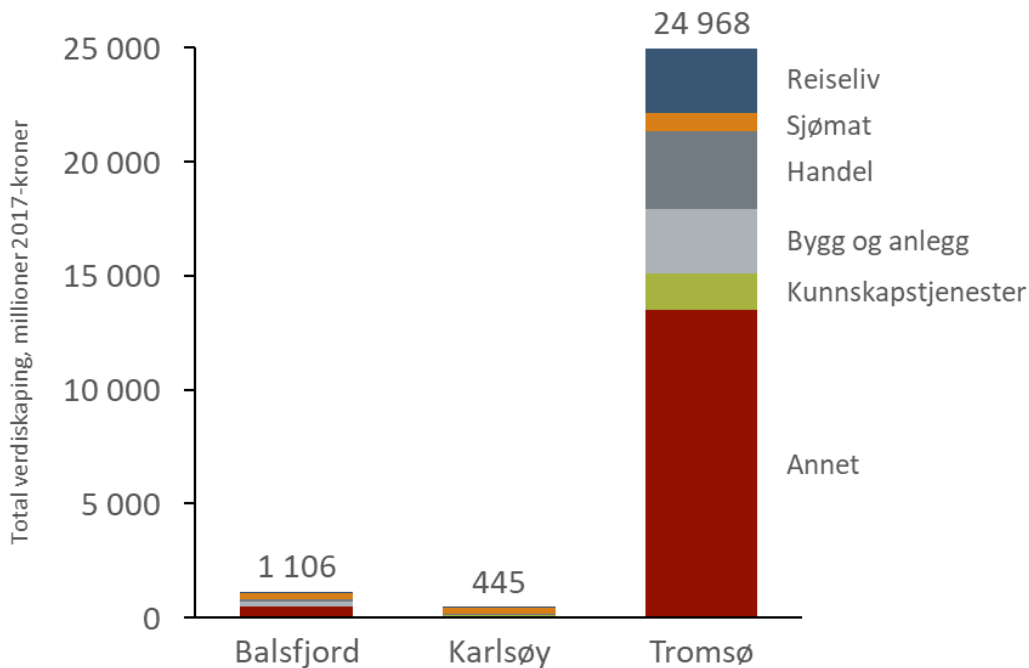
Figur 6: Næringenes andel av verdiskapingen i kommunene i Nord-Troms, prosent. Kilde: Menon Economics

1.5. Verdiskaping innad i Tromsø-regionen

Figur 3 viser verdiskapingen i Tromsø-regionen fordelt på kommuner. Tromsø har i kraft av å være Nord-Norges største by naturlig nok langt høyere verdiskaping enn de to tilgrensende kommunene. Samtidig kan man merke seg at økonomien i Balsfjord er i samme størrelsesorden som Skjervøy og Måselv som har høyest og nest høyest verdiskaping i henholdsvis Nord- og Midt-Troms.

Figur 7: Total verdiskaping i næringslivet fordelt på næringer i kommunene i Tromsø-regionen, millioner 2017-kroner. Kilde: Menon Economics

Figur 6 under viser næringenes andel av verdiskapingen innad i kommunene i regionen. Som nevnt kan den høye andelen «Annet» i Tromsø forklares av verdiskapingen i Universitetssykehuset Nord-Norge lokalisert i Tromsø. Tromsø har også et relativt stort innslag av kunnskapstjenester, som er naturlig blant annet på grunn av Universitetet i Tromsø. Mack Ølbryggeri og Tines avdeling på Storsteinnes er blant bedriftene som bidrar til høy andel «annet» i Balsfjord, mens sjømat er den klart viktigste næringen på Karlsøy.

Figur 8: Næringenes andel av verdiskapingen i kommunene i Tromsø-regionen, prosent. Kilde: Menon Economics

